

Sayın Cumhurbaşkanım,

Değerli Konuklar,

Yemin törenimize hoş geldiniz, şeref verdiniz. Sizleri en içten duygularımla, saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında Bartın'da meydana gelen maden kazasında vefat eden işçilerimize Allah'tan rahmet, ailelerine sabır ve yaralılara da acil şifalar niyaz ediyorum.

Diğer yandan biraz sonra yemin ederek görevine başlayacak olan üyemiz Muhterem İnce'yi tebrik ediyor, başarılar diliyorum. Sayın İnce'nin üyeliğinin şahsı, ailesi, Mahkememiz ve ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Bilindiği üzere, bireysel ve toplumsal hayatın en temel erdemi adalettir. Toplumun örgütlü hali olan devletlerin devamı da ancak adaletle mümkündür. Tam da bu nedenle tarih boyunca adalet tüm dinlerin ve seküler ideolojilerin merkezi değeri olmuştur.

Nitekim Tevrat'a göre Hz. Musa halkına, "*Adaleti, yalnızca adaleti izleyeceksiniz*" diye öğüt verir. Yeni Ahit'e göre Hz. İsa kavmine, "*Görünüşe göre yargılamayın, yargınız âdil olsun*" diye seslenir.¹ Kuran-ı Kerim'e göre de "*Allah, size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder*".²

Hiç kuşkusuz adaletin bu önemi, onu tecelli ettirmekle görevli hâkimlerin omuzlarına ağır bir yük yüklemektedir. Bu yüzden hemen her medeniyette adaletsiz ve haksız şekilde hükmetmenin ağır bir vebal olduğuna dair kuvvetli bir inanış vardır.

Sözgelimi Sadf Şirâzî yaklaşık sekiz asır önce hükmetmek ve adaleti tesis etmekle yükümlü olanları şöyle uyarmıştır: "*Kulaktaki pamuğu çıkar, halka adaletini göster,/ Yoksa o büyük adalet günü açıkta kalırsın.*"³

Aslında bu sözler adaletin söylem değil, eylem meselesi olduğunu, gerçekleşmesi ve gerçekleştiğinin de görülmesi gerektiğini bize bir kez daha hatırlatmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Anayasa Mahkemesi üyeleri olarak göreve başlarken Anayasa'yı ve temel hakları koruma görevimizi, "*her türlü etki ve kaygıdan uzak olarak*" yerine getireceğimize dair yemin ediyoruz. Böylece daha göreve başlarken anayasal adaleti sağlamanın ön şartının yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı olduğunu kendimize hatırlatıyoruz.

Esasen korumayı taahhüt ettiğimiz Anayasa, bağımsızlık ve tarafsızlığı yargının vazgeçilmez nitelikleri olarak kabul etmektedir. Anayasa'nın 9. maddesine göre "*Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.*" Mahkemelere ve hâkimlere ait olan bu yetki başka herhangi bir kişiye veya organa devredilemez.

Anayasa Mahkemesi kararlarında belirtildiği üzere, yargı bağımsızlığı hâkimlere tanınan bir ayrıcalık değildir. Anayasayla sağlanan "*bu teminatın amacı adaletin dolaylı dolaysız her türlü etki, baskı, yönlendirme ve kuşkudan uzak [şekilde] dağıtılacağı yolundaki güven ve inancı yerleştirmektir.*"⁴

Gerçekten de yargıya yönelik güven ve inancın sarsılması, bir demokratik hukuk devletinin başına gelebilecek en büyük felaketlerden biridir. Bu sebeple hukukun üstünlüğü anlayışı, yargının bağımsızlığına hâlel getirecek, tarafsızlığı konusunda toplumu şüpheye düşürecek her türlü tavır ve davranıştan kaçınmayı gerektirmektedir.

Diğer yandan, yargı bağımsızlığı, anayasal kimliği oluşturan ilkelerin başında gelen kuvvetler ayrılığının da bir gereğidir. Yargının ve yargıcın bağımsız olmadığı yerde kuvvetler ayrılığından, kuvvetler ayrılığının olmadığı yerde de temel hak ve özgürlükleri güvenceye alan bir anayasanın varlığından söz etmek zordur.

Zira anayasaların temel işlevi, kamu gücünün tek elde toplanmasını önlemek ve hukukun üstünlüğünü sağlamak suretiyle temel hak ve özgürlükleri güvence altına almaktır. Nitekim ünlü düşünür Spinoza, yaklaşık 350 yıl önce kaleme aldığı *Teolojik-Politik İnceleme*'de devletin nihai amacının, güvenliği sağlamak suretiyle kişileri korkudan azade kılmak ve özgürlüğü korumak olduğunu belirtmiştir.⁵

Sayın Cumhurbaşkanım,

Anayasa Mahkemesi varlık sebebi olan Anayasa'yı ve temel hak ve özgürlükleri koruma görevini en iyi şekilde ifa etmenin gayreti içindedir. Bugünkü tören vesilesiyle, üzerinden 10 yıldan fazla zaman geçen kendi yemin törenimi hatırladım. Anayasa Mahkemesinin kuruluşunun 50. yıl dönümüne denk gelmişti. Henüz bireysel başvuru başlamamış, hükümet sistemi değişmemişti.

Aradan geçen 10 yıl Anayasa Mahkemesi açısından yeniliklerin ve türlü zorlukların yaşandığı bir dönem olmuştur. Anayasa Mahkemesine bir yandan bireysel başvuruları inceleme, diğer yandan da Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini denetleme görev ve yetkisinin verilmesi, anayasa yargısının alanını genişletmiş ve yeni sınamaları beraberinde getirmiştir.

Bu süreçte yaşanan darbe girişimi ve Covid 19 salgını gibi olağanüstü durumlar, anayasa yargısı alanındaki değişim ve dönüşümü daha da sancılı bir boyuta taşımıştır. Tüm bu sebeplerle, sanırım bu dönemi Türk anayasa yargısının “*en uzun on yılı*” olarak nitelemek yanlış olmaz.

Bugün geldiğimiz noktada memnuniyetle ifade etmek isterim ki, Anayasa Mahkemesi olağanüstü güçlüklerle rağmen paradigmatik dönüşümünü önemli ölçüde tamamlamış, gerek norm denetiminde gerekse bireysel başvuruda hak eksenli bir yaklaşımla zengin bir içtihat oluşturmuştur.

Anayasa Mahkemesinin hak eksenli yaklaşımla inşa ettiği bu içtihat birikimi, bir yandan hukuk düzeninin Anayasa ile uyumlu hâle gelmesini sağlamış, diğer yandan da temel hak ve özgürlüklerin koruma alanını genişleterek standartları yükseltmiştir.

Mahkememiz, bilhassa 10. yılını kutladığımız bireysel başvuruyla birlikte, yaşama hakkından ifade özgürlüğüne, adil yargılanma hakkından örgütlenme özgürlüğüne kadar tüm anayasal hak ve özgürlüklerin korunmasına yönelik önemli kararlar vermiş ve vermeye devam etmektedir.

Anayasa Mahkemesi, bu süreçte her zaman demokratik hukuk düzeninin yanında olmuş, temel hak ve özgürlükleri korumak için yoğun bir uğraş vermiştir. Bunu yaparken de ne yargısal aktivizme ne de kendini sınırlama yoluna tevessül etmiştir. Mahkememiz istikrarlı bir şekilde bir yandan Anayasa'nın çizdiği sınırları aşmadan, diğer yandan da kendisine tanınan anayasal ve yasal yetkileri kullanmaktan imtina etmeden görevlerini hakkıyla ve hassasiyetle yerine getirmenin çabası içinde olmuştur.

Bu bağlamda Anayasa Mahkemesinin geleceğine yönelik belki de en çetin sınama, söz konusu süreçte benimsenen hak eksenli yaklaşımın korunması ve sürdürülmesidir. Anayasa yargısının varlık nedeninin anayasanın üstünlüğünü ve temel hakları korumak olduğu dikkate alındığında, hak eksenli yaklaşımın sürdürülmesinin ülkemizin ve insanımızın menfaatine olduğu izahtan varestedir.

Bu vesileyle, çok zor şartlara rağmen anayasa yargısında adeta bir başarı hikayesi yazan başkanvekillerimize, üyelerimize, raportörlerimize ve tüm mensuplarımıza yürekten şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Malumları olduğu üzere, yemin törenleri mahkemenin kadiya mülk olmadığını hatırlatan anlardır. Şirâzî diyor ki: “*Asıl mutlu kişi, şöhretini ilmiyle adaletine borçludur. Gelen, gider; eken, biçer. İnsana iyi ya da kötü bir ad kalır geride*”.⁶ Önemli olan giderken şu kubbede hoş bir sadâ bırakabilmektir.

Bunu yaparak üyelik süresini tamamlayan Hicabi Dursun'a Anayasa Mahkemesine yaptığı katkılardan dolayı teşekkür ediyor, bundan sonraki meslekî hayatında başarılar, özel hayatında da huzur ve mutluluk diliyorum.

Ayrıca bu süreçte vefat eden emekli üyemiz Mustafa Yakupoğlu'na ve daha önce aramızdan ayrılan tüm mensuplarımıza Allah'tan rahmet, hayatta olanlara da sağlık ve afiyet diliyorum.

Sözlerime son verirken and içme törenimizi teşriflerinizden dolayı sizlere şükranlarımı sunuyor, sağlıklı ve huzurlu günler temenni ediyorum.

Zühtü ARSLAN
Anayasa Mahkemesi Başkanı

¹ Tesniye, 16/20; Yuhanna, 7/24.

² Nisâ, 4/58.

³ Sadî Şirâzî, *Bostan ve Gülistan*, Hazırlayan: O. Koca, (İstanbul: Beyan Yayınları, 2016), s. 246.

⁴ AYM, E. 2021/8, K. 2021/40, 03/06/2021, § 7.

⁵ Benedict de Spinoza, *A Theologico-Political Treatise, A Political Treatise*, trans. R.H. M. Elwes, (NY: Dover Publications, 1951), ss. 258-259.

⁶ Şirâzî, *Bostan ve Gülistan*, s. 39.